

15. február 1934 Gbely

Vladimír Suchánek

Od maľby k divadlu

Nie je veľa takých scénografov, ktorí sa môžu pochváliť tým, že ich učil velikán slovenskej scénografie – Ladislav Vychodil. Jedným z tých, ktorí absolvovali *Vychodilovu školu*, je Vladimír Suchánek.

Umelecký vývoj a rast Vladimíra Suchánka viedol od maľby k divadlu. Po štúdiách maľby v ateliéroch Jána Mudrocha a Ladislava Čemického (1956 – 1958) prestúpil na VŠMU v Bratislave, kde si vybral odbor scénografia u profesora Ladislava Vychodila. Podmienkou prijatia na tento odbor bolo absolvovanie dvojročného štúdia na inej vysokej škole s výtvarným zameraním. Po ukončení štúdia (1962) získal Suchánek miesto interného scénografa v Slovenskom národnom divadle. O jeho scénografickom osude rozhodol práve jeho pedagóg Ladislav Vychodil. Jeho spolužiačka Helene Bezákovej sa podarilo získať umiestnenie v Štátnom divadle v Košiciach a Františkovi Pergerovi v Divadle Andreja Bagara v Nitre. V súčasnosti táto možnosť už neexistuje. Divadlá nemajú interných scénografov a režiséri si ich na spoluprácu vyberajú podľa vzájomných sympatií.

Po nástupe do Slovenského národného divadla sa mladý výtvarník ocitol vedľa svojho pedagóga už nie ako jeho žiak, ale ako kolega. Po krátkom čase a získaných skúsenostiach si vyberá vlastnú cestu, na ktorej buduje svoj

osobitý scénografický rukopis. V čino-hre spolupracoval s viacerými režisérmi, ale najmä s Pavlom Hasprom, Karolom L. Zacharom a Petrom Mikulíkom. V opere prevažne s Júliusom Gyermekom. Početné sú aj jeho scénografické spolupráce pre balet, operetu, muzikál a televíziu. Rôzne zmýšľajúci režiséri priniesli do Suchánkovej tvorby aj odlišné polohy a prístupy k vytváraniu scénografie. S Karolom L. Zacharom udržiaval permanentný rukopis veľkolepých stien, strohého interiéru, rovných podláh, farebnej kultivovanosti a maximálnej tvarovej jednoduchosti. Pre scénografa bol vždy najdôležitejším pôdorys scény, ktorý musel udržať pohybovú partitúru aj po stovke repríz, ktoré nie sú pri Zacharových inscenáciách ničím zvláštnym. V jeho predstaveniach je Suchánkov úhladný rukopis povinný, avšak v spolupráci s Pavlom Hasprom sa mení na uvoľnený, imaginatívny, zložitý a členitý. Pri scénografickej práci používa jednoduché výrazové prostriedky v kombinácii s maliarskymi východiskami. Z jeho návrhov a realizácií je zrejmé hlboké maliarske cítenie a solídna maliarska príprava, ktorú získal pred štúdiom scénografie. S farbou pracuje opatrne, často využíva jej neutrálne, zemité alebo sivé odtiene. Základom výsledného tvaru jeho scénografií je vždy predloha, obsah hry a z nej vyplývajúca režijná interpretácia. Ako sám tvrdí v monografii Dany Janáčkovej

Vladimír Suchánek – Scénografia z roku 2013: „Najkrajšie vôbec, čo som v živote zažil, bol proces po prečítaní hry, nájsť kľúč k divadelnému prístupu, a to takému, aký sme ešte nerealizovali. [...] Myslím si, že najzákladnejšou úlohou dobrej umeleckej tvorby je ten skrytý proces, v ktorom scénograf hľadá a nachádza sám seba.“

Proces tvorivého hľadania a imaginácie si overuje pri experimentovaní s rôznymi materiálmi, textíliami alebo abstraktnými štruktúrami, ktorými vytvára na javisku rôzne povrchy a dezény modelujúce scénický priestor. Scénografiu chápe cez symbol a metaforické skratky. Fragmenty a torzá dopĺňujúce jeho scénickú architektúru dotvárajú jeho výsledné javiskové koláže. Pri tvorbe scén hľadá primeraný výtvarný výraz, pričom na prvom mieste vždy stojí herec a jeho postava.

Vladimír Suchánek získal počas vyše štyridsaťročnej scénografickej práce mnohé významné ocenia ako zlatú medailu prezidenta Spojených štátov brazílskych na Bienále v Sao Paule v Brazílii (1989), striebornú medailu na I. a IV. Pražskom Quadriennale v Prahe (1967, 1979). Scénografické diela Vladimíra Suchánka sú zastúpené v Múzeu Divadelného ústavu v Bratislave, Slovenskej národnej galérii a v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave, ako aj v súkromných zbierkach v Českej republike, Austrálii, USA a v Rusku.

Výstava scénografickej tvorby Vladimíra Suchánka, zostavená v chronologickom slede, prezentuje najmä diela, ktoré autor pokladá za najvýznamnejšie, najviac oceňované alebo také, ktoré mu najviac prirástli k srdcu. Prostredníctvom digitalizovaných scénických návrhov, skíc, makiet a fotografií z inscenácií si môžeme vytvoriť obraz o jeho scénickej tvorbe v čase od polovice šesťdesiatych rokov do polovice rokov deväťdesiatych. Výstavu, pripravenú Múzeom Divadelného ústavu v Bratislave, dopĺňajú samostatné plochy scénických riešení, ktoré autor na výstavu zapožičal zo svojho súkromného archívu. Návrhy realizované formou koláží a asambláží rovnako tak patria k autorovým kľúčovým a najvystavovanejším dielam.

Za scénografiu (diplomová práca) k Verhaerenovmu *Filipovi II.* v réžii Karola Strážnického pre Divadlo pre deti a mládež v Trnave (1962) získal na Bienále v Sao Paule (1965) zlatú medailu od prezidenta Spojených štátov brazílskych. Podľa Vladimíra Suchánka scénografia predbehla režijný zámer, bola nadčasová a na svoju dobu značne progresívna. Scénografie k inscenáciám *Idiot* Fiodora Michaljoviča Dostojevského (SND, 1965) a *Salemské bosorky* od Arthura Millera (SND, 1966), obe

v réžii Pavla Haspru, mu priniesli striebornú medailu (1965) na I. Pražskom Quadriennale v Prahe. V spolupráci s režisérom Petrom Mikulíkom vytvoril Vladimír Suchánek scénografiu k inscenácii *Biele leto* (SND, 1977), ktorej autorkou je Oľga Kučkina. O dva roky neskôr (1979) bola jeho scéna ocenená striebornou medailou na IV. Pražskom Quadriennale, ale aj prvou Cenou slovenského Literárneho fondu. S režisérom Karolom L. Zacharom vytvoril Vladimír Suchánek sedemnať inscenácií. Z tejto spolupráce za najúspešnejšiu scénografiu považuje *Na skle maľované* (SND, 1974) od autorov Katarzyny Gärtnerovej a Ernesta Brylla v choreografii Štefana Nosáľa. Inscenácia mala obdivuhodných takmer sedemsto repríz. Šikmá plocha medzi dvoma hracími priestormi evokujúcimi horu slúžila najmä na pútavé scény Michala Dočolomanského v úlohe Jánošíka. Medzi najvydarenejšie scény z oblasti experimentovania a menej hraných textov patrí scéna k hre skalického rodáka Jozefa Podhradského *Holuby a Šulek* (SND, 1981). Suchánek sa vtedy inšpiroval originálnym rukopisom Jozefa Podhradského, kde autor zobrazil v tridsiatich troch obrazoch a troch dejstvách kroniku slovenského života.

V baletе *Balada o strome* (SND, 1974) v réžii Jána Guotha použil Suchánek ako symbol gigantické ľudskej ruky, ktorými sprítomňoval korene ľudského života. O rok neskôr (1975) získal za túto scénografiu čestné uznanie na III. Pražskom Quadriennale. V scéne k inscenácii *Ženský zákon*, naštudovanej v záhoráckom dialekte, Suchánek symbolicky prejavil intímny vzťah k domovu. Ako v návrhoch, tak aj v realizácii využil na scéne motívy z rodného Záhoria a aj svojho rodného domu v Gbeloch.

Príbeh scénografie Vladimíra Suchánka pokračuje vo voľnej scénickej a maliarskej tvorbe, ktorým sa v súčasnosti venuje. I naďalej si sám – ako scénograf, dramaturg a režisér v jednej osobe – vytvára vo svojom ateliéri makety scén k hre *Višňový sad* od Antona Pavloviča Čechova. Desiatky týchto makiet prezrádzajú okrem remeselnej zručnosti aj silný vzťah Vladimíra Suchánka k scénografii. Túžba tvoriť, vnútorná energia a tvorivý nepokoj ho neustále ženú vpred – niekam do krajiny višňových sadov, ktoré vidí vo všetkých ročných obdobiach.

Miroslav Daubrava
kurátor

Fidlikant na streche, Štátne divadlo
Košice, 1990
Maketa scény – časť

© Výstavu realizoval Divadelný ústav – Múzeum Divadelného ústavu v spolupráci so Slovenským národným divadlom, 2020.

Kurátor výstavy: Miroslav Daubrava

Grafické riešenie: © Mária Čorejová

Jazyková redakcia: Mária Kvaššayová

Produkcia: Zuzana Poliščák Šnircová

Autori použitých fotografií: Jana Nemčoková, Jozef Vavro

Použité scénické návrhy a fotografie sú súčasťou zbierok Divadelného ústavu a súkromného archívu Vladimíra Suchánka.

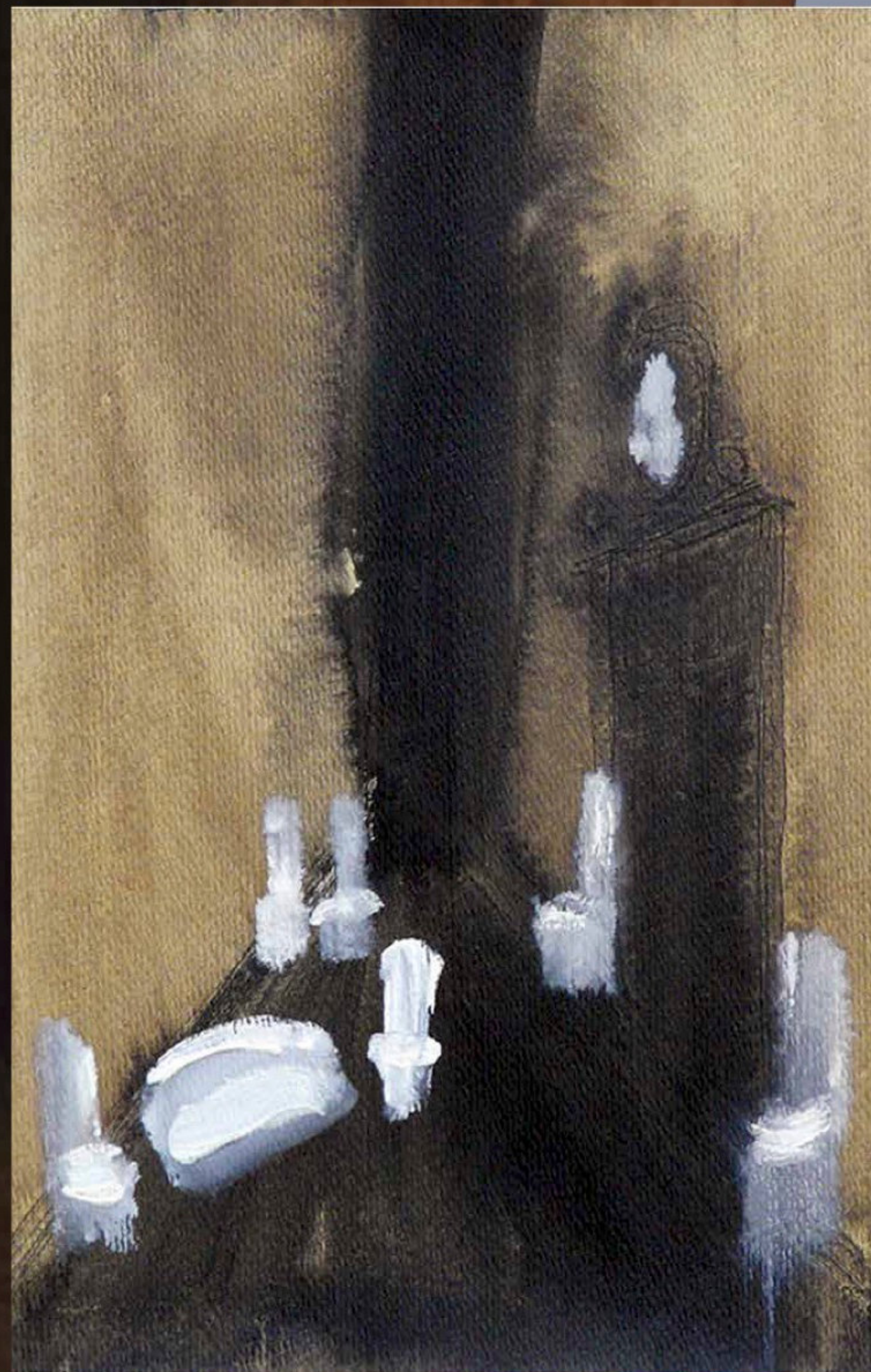
Neoznačené citácie pochádzajú z monografie Dany Janáčkovej *Vladimír Suchánek – Scénografia*, 2013.

Divadelný ústav a Slovenské národné divadlo sú štátnymi príspevkovými organizáciami zriadenými Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky.

Idiot

Fiodor Michajlovič Dostojevskij
Slovenské národné divadlo, Bratislava, 1965
réžia: Pavol Haspra

Scénické návrhy

„Scéna pozostávala z dvoch dominantných stien zbiehajúcich sa niekde v diaľke, vyčleňovali interiér, len stroho minimalisticky zariadený, z ktorého nebolo úniku.“

Vladimír Suchánek

Maketa scény

Salemské bosorky

Arthur Miller

Slovenské národné divadlo, Bratislava, 1966

réžia: Pavol Haspra

Scénické návrhy

„Vynikajúca scéna Vladimíra Suchánka bola v súlade s Hasprovou réžiou. Suchánek si nevyšpekuloval nijaké ‚konceptie‘, nevymýšľal, a preto vymyslel šerý rembrandtovsko hnedo-sivý priestor pre text, ktorý strháva kamufláž zo šero-hnedo-sivých dejov násilenstva.“

M. M. Dedinský
Silná hra silných vášní
(Práca, 30. II. 1966)

Gustáv Valach (John Proctor), Viliam Záborský (Danforth),
Čtibor Filčík (Pastor John Hale), Karol Skovay (Hathorne),
Vladimír Durdík (Ezechiel Cheever)

Maketa scény

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Vassa Železnouová

Maxim Gorkij
Slovenské národní divadlo, Bratislava, 1967
réžia: Pavol Haspra

„Ako bezfarebná bašta nadľudských
rozmerov – nedobytná,
chladná a ťažká.“

Vladimír Suchánek

Soňa Valentová (Ludmila)

Scénický návrh

Štefan Kvietik (Piaťorkin),
Viera Strnisková (Anna Onošénková)

Maketa scény

Cid

Pierre Corneille
Slovenské národné divadlo, Bratislava, 1972
réžia: Pavol Haspra

Božidara Turzonovová (Ximena),
Zdena Gruberová (Dona Uraca)

„Sú tvorivé tandemy aj iných postupov,
nie preto horšie alebo lepšie. Suchánek
a Haspra, vnútorne presvedčení,
za najväčšiu tvorivú slobodu
považovali službu autorovi.“

Pavol Haspra

Božidara Turzonovová (Ximena),
Jozef Adamovič (Don Rodrigo)

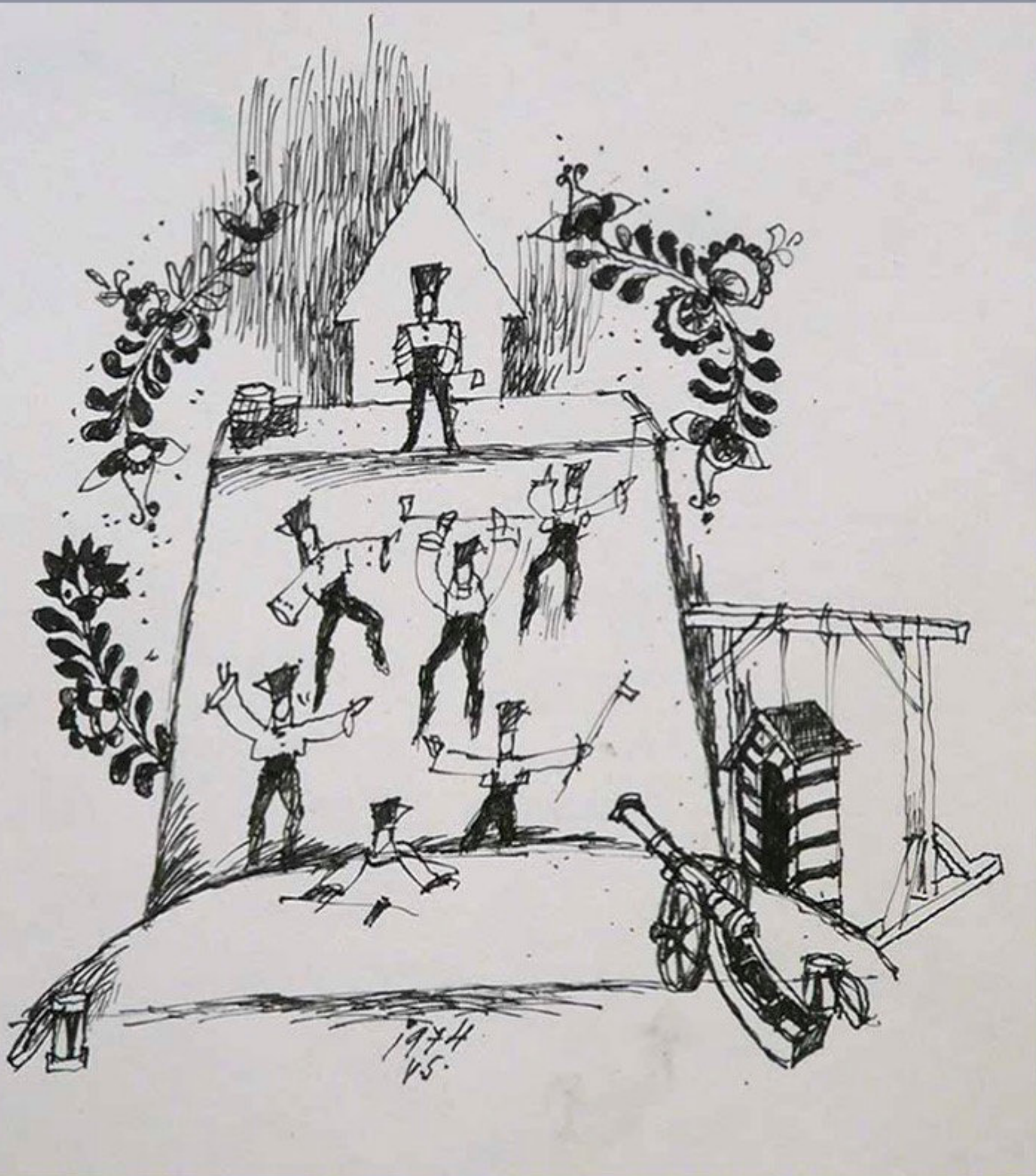
Maketa scény

DIVADELNÝ ÚSTAV
BRATISLAVA
THE THEATRE INSTITUTE

Na skle maľované

Katarzyna Gärtnerová, Ernest Bryll
Slovenské národné divadlo, Bratislava, 1974
réžia: Karol L. Zachar

Scénické návrhy

„Nie som vyznávač teoretizovania
a definovania divadla, nechám sa
ovplyvňovať, nabádať dopredu.
Mojou povinnosťou
je ponúkať.“

Vladimír Suchánek

Michal Dočolomanský (Jánošík)

Záber z inscenácie

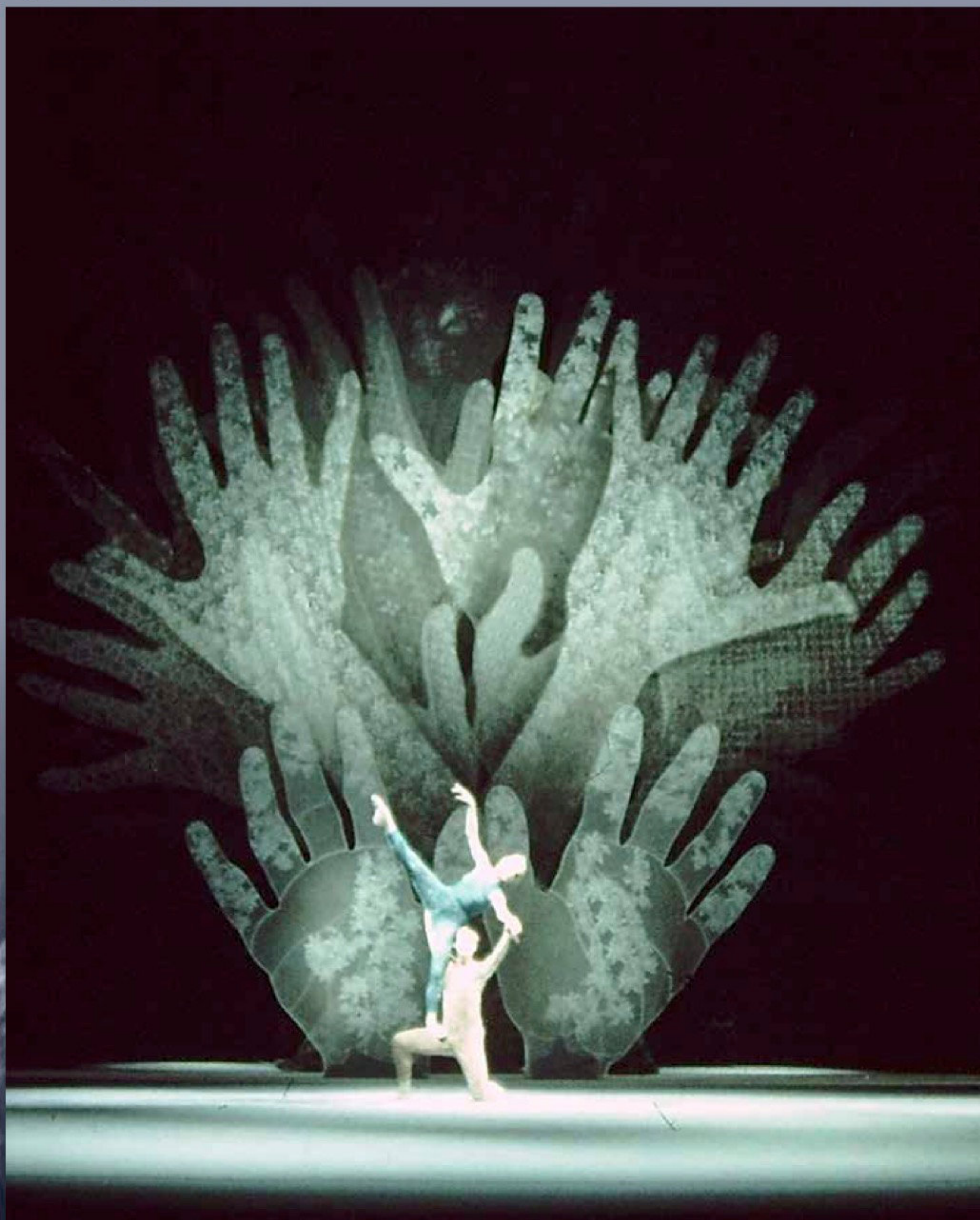
Balada o strome

Milan Novák
Slovenské národné divadlo, Bratislava, 1974
réžia: Ján Guoth

Scénický návrh

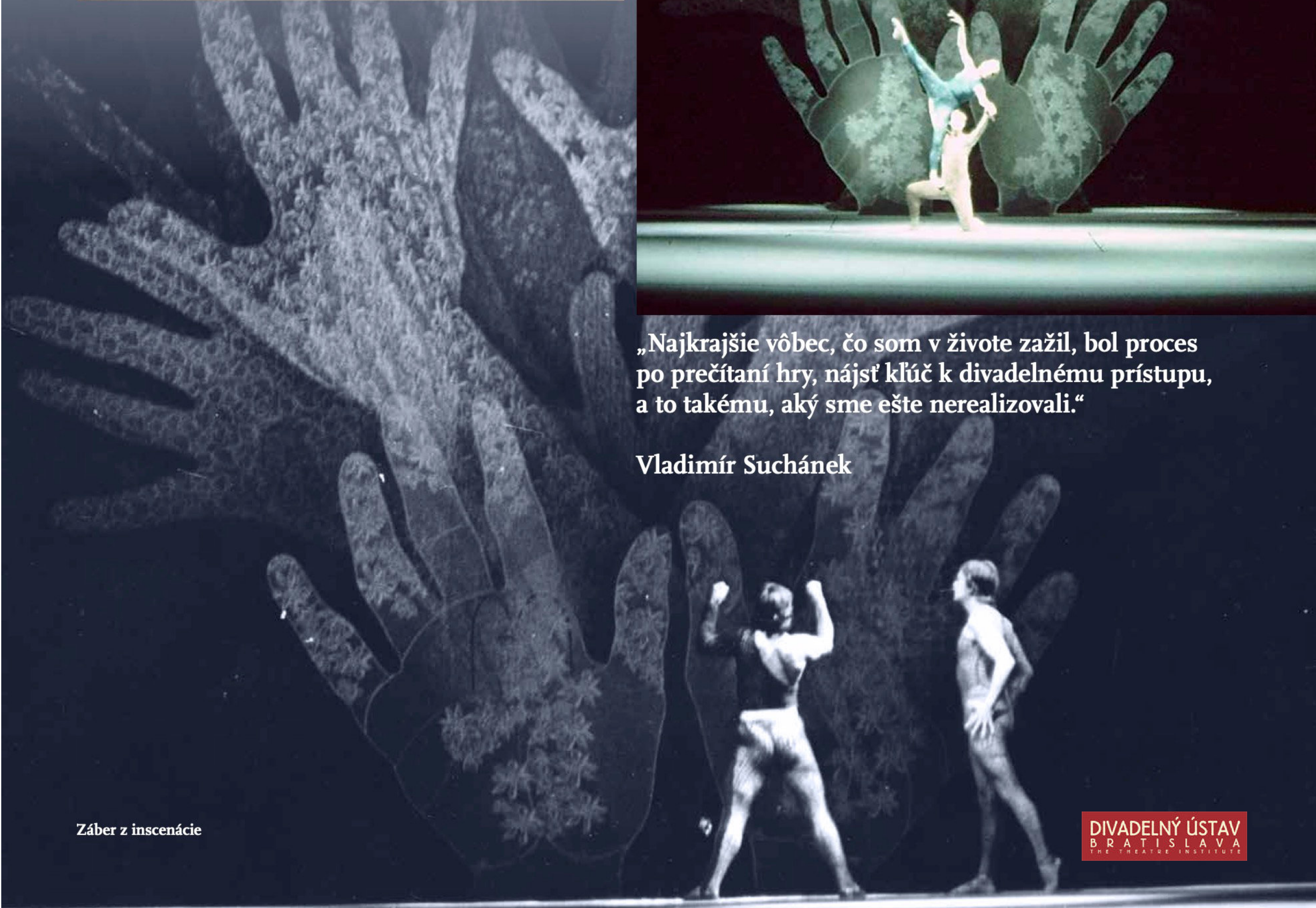
Záber z inscenácie

„Najkrajšie vôbec, čo som v živote zažil, bol proces po prečítaní hry, nájsť kľúč k divadelnému prístupu, a to takému, aký sme ešte nerealizovali.“

Vladimír Suchánek

Záber z inscenácie

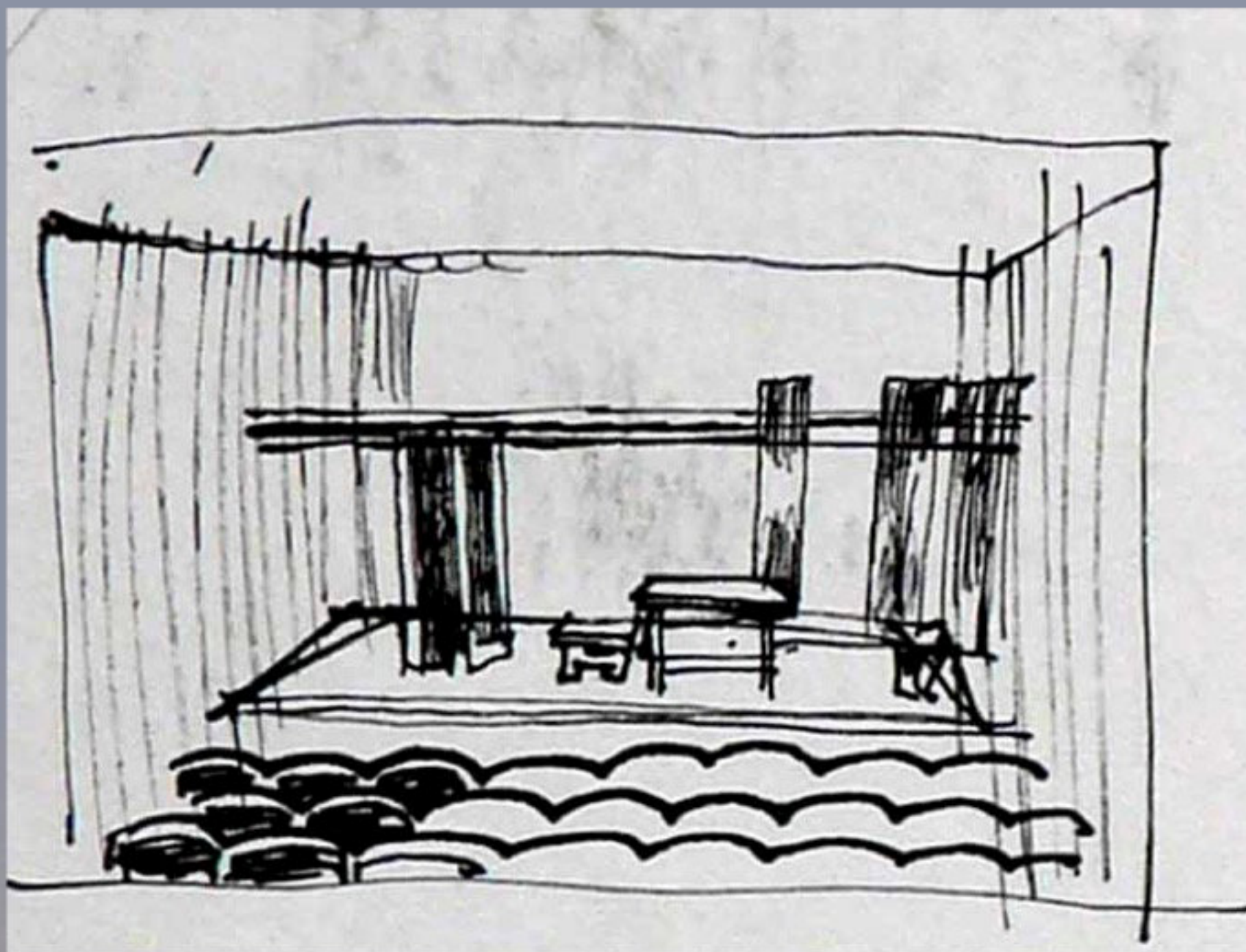
Biele leto

Olga Kučkina
Slovenské národné divadlo, Bratislava, 1977
réžia: Peter Mikulík

Zuzana Kocúriková (Lena), Juraj Slezáček (Fed'o)

Záber z inscenácie

Scénický návrh

„Divadlo je veľká
krabica, do ktorej
musíme umiestniť
nejaké posolstvo.“

Vladimír Suchánek

Maketa scény

Pokus o lietanie

Jordan Radičkov
Slovenské národné divadlo, Bratislava, 1980
réžia: Pavol Haspra

„Inscenácia *Pokus o lietanie*, to bolo súsošie všetkých zúčastnených. Dej je totiž aj realistický, aj fantazijný, v podtexte jeho jednoduchosti je však zašifrovaná politika celého sveta.“

Vladimír Suchánek

Scénický návrh

Záver z inscenácie

Maketa scény

Holuby a Šulek

Jozef Podhradský
Slovenské národné divadlo, Bratislava, 1981
réžia: Pavol Haspra

Scénický návrh

Záber z inscenácie

„Tu sa zaskvela aj vynikajúca scéna Vladimíra Suchánka.

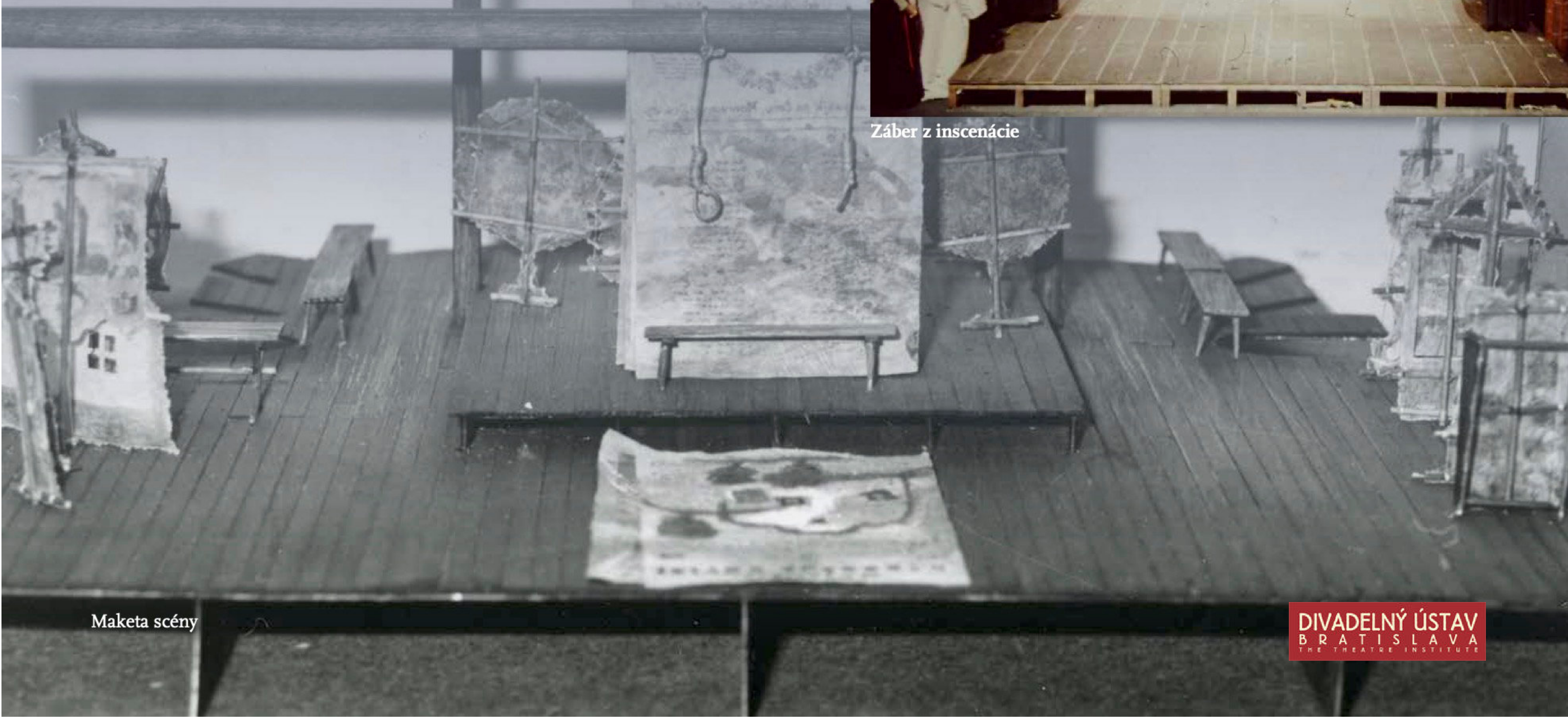
Konštrukcia z drevených rámov mimoriadne plasticky evokovala dobovú atmosféru prostredia školy či spolkovej sály, ale v kombinácii s primerane štylizovanými ochotnícky maľovanými či kašírovanými doplnkami vytvárala ono javisko sveta.“

Ján Jaborník
Štúrovské divadlo sveta
(Večerník, 26. 2. 1981)

Záber z inscenácie

Maketa scény

Ženský zákon

Jozef Gregor Tajovský
Slovenské národné divadlo, Bratislava, 1996
réžia: Pavol Haspra

Maketa scény

Scénický návrh

„Divadlo v živote, život v divadle.
Asi tak by sa dala nazvať moja
spolupráca s Pavlom Hasprom
počas dlhých desaťročí.“

Vladimír Suchánek

Záber z inscenácie

Višňové sady

Rôzne varianty nerealizovaných scénických návrhov Vladimíra Suchánka
k hre *Višňový sad* od Antona Pavloviča Čechova.

